

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BEKNOPT VERSLAG

COMPTE RENDU ANALYTIQUE

PLENUMVERGADERING

SÉANCE PLÉNIÈRE

Donderdag

23-07-2015

Voormiddag

Jeudi

23-07-2015

Matin

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti Socialiste
MR	Mouvement réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
sp.a	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
cdH	centre démocrate Humaniste
VB	Vlaams Belang
FDF	Fédéralistes démocrates francophones
PTB-GO!	Parti du Travail de Belgique – Gauche d'Ouverture!
PP	Parti Populaire

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		Abréviations dans la numérotation des publications :	
DOC 54 0000/000	Parlementair stuk van de 54 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 54 0000/000	Document parlementaire de la 54 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)
CRABV	Beknopt Verslag (witte kaft)	CRABV	Compte Rendu Analytique (couverture blanche)
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
	(witte kaft)		(couverture blanche)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigegekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<p>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</p> <p>Bestellingen :</p> <p>Natieplein 2</p> <p>1008 Brussel</p> <p>Tel. : 02/ 549 81 60</p> <p>Fax : 02/549 82 74</p> <p>www.dekamer.be</p> <p>e-mail : publicaties@dekamer.be</p>	<p>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</p> <p>Commandes :</p> <p>Place de la Nation 2</p> <p>1008 Bruxelles</p> <p>Tél. : 02/ 549 81 60</p> <p>Fax : 02/549 82 74</p> <p>www.lachambre.be</p> <p>e-mail : publications@lachambre.be</p>
---	---

INHOUD

SOMMAIRE

Berichten van verhindering	1	Excusés	1
Agenda <i>Sprekers: Jean-Marc Nollet</i> , voorzitter van de Ecolo-Groen-fractie	1	Ordre du jour <i>Orateurs: Jean-Marc Nollet</i> , président du groupe Ecolo-Groen	1
Wetsontwerp tot verhoging van de wettelijke leeftijd voor het rustpensioen, de voorwaarden voor de toegang tot het vervroegd pensioen en de minimumleeftijd voor het overlevingspensioen (1180/1-9)	2	Projet de loi visant à relever l'âge légal de la pension de retraite, les conditions d'accès à la pension de retraite anticipée et l'âge minimum de la pension de survie (1180/1-9)	2
<i>Algemene bespreking</i> <i>Sprekers: Jean-Marc Delizée</i> , rapporteur, Sonja Becq , rapporteur, David Clarinval , rapporteur, Frédéric Daerden , Laurette Onkelinx , voorzitter van de PS-fractie, Ahmed Laaouej , Karin Temmerman , voorzitter van de sp.a-fractie, Catherine Fonck , voorzitter van de cdH-fractie, Jean-Jacques Flahaux , Peter De Roover , Wouter De Vriendt , Kristof Calvo , Monica De Coninck , Raoul Hedebouw	2	<i>Discussion générale</i> <i>Orateurs: Jean-Marc Delizée</i> , rapporteur, Sonja Becq , rapporteur, David Clarinval , rapporteur, Frédéric Daerden , Laurette Onkelinx , président du groupe PS, Ahmed Laaouej , Karin Temmerman , présidente du groupe sp.a, Catherine Fonck , présidente du groupe cdH, Jean-Jacques Flahaux , Peter De Roover , Wouter De Vriendt , Kristof Calvo , Monica De Coninck , Raoul Hedebouw	2

PLENUMVERGADERING

van

DONDERDAG 23 JULI 2015

Voormiddag

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

JEUDI 23 JUILLET 2015

Matin

De vergadering wordt geopend om 10.18 uur en voorgezeten door de heer Siegfried Bracke.

De **voorzitter**: Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij worden op de website van de Kamer en in de bijlage bij het integraal verslag van deze vergadering opgenomen.

Aanwezig bij de opening van de vergadering is de minister van de federale regering: de heer Daniel Bacquelaine.

Berichten van verhindering

Ambtsplicht: Filip Dewinter
Zwangerschapsverlof: Evita Willaert
Familieaangelegenheden: Laurent Devin
Buitenslands: Véronique Caprasse

Federale regering

Theo Francken, staatssecretaris voor Asiel en Migratie, belast met Administratieve Vereenvoudiging: buitenslands

01 Agenda

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 22 juli 2015, stel ik u voor op de agenda van de plenaire vergadering van deze namiddag het voorstel (de heer Siegfried Bracke) tot wijziging van artikel 9 van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers, nr. 1249/1 tot 3, in te schrijven.

Geen bezwaar? (*Nee*)

Aldus zal geschieden.

01.01 Jean-Marc Nollet (Ecolo-Groen): Daar de regering om 11.30 uur een persconferentie houdt,

La séance est ouverte à 10 h 18 par M. Siegfried Bracke, président.

Le **président**: Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans l'annexe du compte rendu intégral de cette séance.

Ministre du gouvernement fédéral présent lors de l'ouverture de la séance: M. Daniel Bacquelaine.

Excusés

Devoirs de mandat: Filip Dewinter
Congé de maternité: Evita Willaert
Raisons familiales: Laurent Devin
À l'étranger: Véronique Caprasse

Gouvernement fédéral

Theo Francken, secrétaire d'État à l'Asile et la Migration, chargé de la Simplification administrative: à l'étranger

01 Ordre du jour

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 22 juillet 2015, je vous propose d'inscrire à l'ordre du jour de la séance plénière de cet après-midi la proposition (M. Siegfried Bracke) de modification de l'article 9 du Règlement de la Chambre des représentants, n° 1249/1 à 3.

Pas d'observation? (*Non*)

Il en sera ainsi.

01.01 Jean-Marc Nollet (Ecolo-Groen): Étant donné que le gouvernement tient une conférence

zou het wenselijk zijn dat de parlementsleden over de cijfertabellen zouden kunnen beschikken waarover de ministers het vanmorgen eens zijn geworden zodat we er vanmiddag met kennis van zaken over zouden kunnen debatteren.

De **voorzitter**: We zullen daar tijdens de Conferentie van voorzitters op terugkomen. Iedereen kan de persconferentie bijwonen.

02 Wetsontwerp tot verhoging van de wettelijke leeftijd voor het rustpensioen, de voorwaarden voor de toegang tot het vervroegd pensioen en de minimumleeftijd voor het overlevingspensioen (1180/1-9)

Algemene bespreking

02.01 Jean-Marc Delizée, rapporteur: Ons pensioenstelsel betaalbaar houden is een maatschappelijke uitdaging die ons allen aanbelangt en waar we samen de schouders moeten onderzetten. Over de weg die men wil bewandelen om tot een globale, duurzame en evenwichtige oplossing te komen is de eensgezindheid echter minder groot.

Ik wil de diensten bedanken voor hun inzet. We hebben op 22, 23, 24, 29 en 30 juni 36 uur debat gewijd aan dit dossier.

Het was aanvankelijk de bedoeling de bespreking tot de finish te voeren op 22 juni. Collega's van de oppositie namen aanstoot aan de beperkte tijd die ze kregen om kennis te nemen van een document van 282 bladzijden en aan de door de regering gevraagde urgentie.

De minister motiveert de urgentie door erop te wijzen dat de pensioenleeftijd al in 2025 wordt opgetrokken, dat de regels voor het vervroegde pensioen in 2018 ingaan, dat er een pensioenmotor moet worden ontwikkeld door de administratie, die in staat moet zijn om te antwoorden op de vragen om informatie van de werknemers en dat een aantal bepalingen terugwerkende kracht krijgt.

Voor de eerste drie punten beschikt de minister volgens mevrouw Temmerman nog over voldoende tijd. Het vierde kan net zo goed in een afzonderlijk wetsontwerp worden geregeld.

De heer Gilkinet meent dat het wetsontwerp niet in een sneltreinvaart kan worden besproken.

De heer De Vriendt, die de gehanteerde werkwijze als 'bricolage van de zuiverste soort' bestempelt,

de presse à 11 h 30, il serait souhaitable que les parlementaires puissent disposer des tableaux chiffrés sur lesquels les ministres se sont mis d'accord ce matin, de manière à ce que nous puissions en débattre cet après-midi en connaissance de cause.

Le **président**: Nous verrons cela en Conférence des présidents. Tout le monde peut assister à la conférence de presse.

02 Projet de loi visant à relever l'âge légal de la pension de retraite, les conditions d'accès à la pension de retraite anticipée et l'âge minimum de la pension de survie (1180/1-9)

Discussion générale

02.01 Jean-Marc Delizée, rapporteur: La soutenabilité de notre système de pensions est un défi sociétal autour duquel nous pouvons tous nous retrouver et auquel nous devons tous travailler. Les voies pour arriver à une solution globale, durable et équilibrée divergent cependant fortement.

Je remercie les services; nous avons consacré au dossier 36 heures de débat les 22, 23, 24, 29 et 30 juin.

Il était initialement prévu de discuter au finish le 22 juin. Des collègues de l'opposition se sont offusqués du peu de temps disponible pour prendre connaissance d'un document de 282 pages et de la demande d'urgence du gouvernement.

Le ministre a justifié l'urgence par le fait que le relèvement de l'âge de la pension prend effet en 2025, que les règles pour la pension anticipée prennent effet en 2018, qu'un moteur de pensions doit être développé par l'administration, qui doit pouvoir répondre aux demandes d'information des travailleurs, et que plusieurs dispositions auront un effet rétroactif.

Mme Temmerman rétorque qu'il reste du temps pour les trois premiers volets et que le quatrième peut faire l'objet d'un projet distinct.

M. Gilkinet estime qu'on ne peut examiner le projet en quatrième vitesse.

M. De Vriendt, qui qualifie la méthode de bricolage de la pire espèce, déplore que le gouvernement ne

betreurt dat de regering geen rekening houdt met de opmerkingen van de Raad van State en het Parlement de arm omwringt. Er heerst ongerustheid onder de werkende bevolking, omdat het niet duidelijk is of men wel in staat is om tot 67 jaar te werken.

Volgens de heer De Roover is de opwinding van de oppositie te wijten aan de aanwezigheid van de televisiecamera's.

Ten slotte getuigt de heer Calvo dat de oppositie tijdens de Conferentie van voorzitters actief naar een oplossing heeft gezocht en dat de vergadering van 22 juni 2015 tot de inleidende uiteenzetting beperkt zal worden.

De minister heeft vervolgens op de argumenten van de Raad van State geantwoord. De grondwettigheid van het ontwerp wordt niet ter discussie gesteld. De Raad van State verzoekt dat de noodzaak om de leefbaarheid van het pensioenstelsel te waarborgen in het wetsontwerp beter met redenen omkleed zou worden. Aan dat verzoek werd in de memorie van toelichting tegemoetgekomen. De hervorming doet geen afbreuk aan het beschermingsniveau, maar zal het gemiddeld pensioenbedrag doen stijgen. Er werd rekening gehouden met de complexiteit van de wetgeving aangezien de hervorming betrekking heeft op de drie pensioenstelsels en de burger dankzij de pensioenmotor zal kunnen nagaan wanneer hij met pensioen kan gaan en hoe groot zijn pensioen zal zijn.

De heer Gilkinet is van oordeel dat de echte uitdaging erin bestaat na te denken over een andere werkverdeling en een andere methode voor de financiering van de sociale zekerheid. Hij is het niet eens met de minister wat het overleg met de sociale partners betreft.

Mevrouw Fonck betwist eveneens dat het overleg met de sociale partners en de deelgebieden vlot verlopen is. Ze vraagt over de adviezen van het beheerscomité van de RVP, het comité A, het comité van het RSVZ, het comité Overheidsbedrijven en het Militair comité te kunnen beschikken en betreurt dat die nochtans verplichte adviezen niet bij het wetsontwerp gevoegd werden.

De minister geeft aan dat hij de verschillende adviezen van de overleg- en onderhandelingsorganen zal bezorgen, wat ook gebeurd is.

De heer Clarinval dient een reeks amendementen in en stelt voor daarover het advies van de Raad

tienne pas compte des observations du Conseil d'État et torde le bras du Parlement. L'inquiétude règne dans la population, qui craint de ne pouvoir travailler jusque 67 ans.

Pour M. De Roover, l'offuscation de l'opposition est due à la présence de la télévision.

Enfin, M. Calvo témoigne que l'opposition a cherché une solution, lors de la Conférence des présidents, et que la réunion du 22 juin se limitera à l'exposé introductif.

Le ministre a ensuite répondu aux arguments du Conseil d'État. La constitutionnalité du projet n'est pas remise en cause. Le Conseil d'État demande que le projet soit mieux motivé sur la nécessité de garantir la viabilité du système, ce qui a été fait dans l'exposé des motifs. La réforme ne réduit pas la protection mais aura pour effet de relever le niveau moyen des pensions. La complexité de la législation a été prise en compte, puisque la réforme couvre les trois régimes et qu'un moteur de pensions informera sur la date et le montant des pensions.

M. Gilkinet estime que le véritable défi est de réfléchir à une autre répartition du travail et à une autre méthode de financement de la sécurité sociale. Il ne partage pas le point de vue du ministre concernant la concertation avec les partenaires sociaux.

Mme Fonck conteste également que la concertation avec les partenaires sociaux et les entités fédérées se sont bien déroulées. Elle demande de pouvoir disposer des avis du Comité de gestion de l'Office national des pensions, du Comité A, du Comité de l'INASTI, de la commission Entreprises publiques et du Comité militaire et regrette que, bien qu'obligatoires, ces avis n'aient pas été joints au projet.

Le ministre indique qu'il communiquera les différents avis des organes de concertation et de négociation, ce qui a été fait.

M. Clarinval présente alors des amendements et propose de demander l'avis du Conseil d'État sur

van State te vragen. Volgens mevrouw Fonck dienen de werkzaamheden te worden geschorst tot het advies wordt overgezonden. Ten slotte trekt de heer Clarinval zijn verzoek om advies in. Mevrouw Fonck dringt erop aan dat het advies gevraagd wordt en stelt voor hoorzittingen te organiseren. Dat verzoek wordt afgewezen.

De minister stelt dat het voorliggend wetsontwerp tot de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd en de voortzetting van de door de vorige regering opgestarte hervormingen op het vlak van het vervroegd pensioen en het overlevingspensioen strekt. Voor de rest van de inleidende uiteenzetting en het voorstel van resolutie van mevrouw Fonck verwijs ik naar het schriftelijk verslag.

In het kader van de algemene bespreking stelt de heer De Roover dat het wetsontwerp de verhoging van een reeks parameters met twee jaar in 2025 en 2030 beoogt terwijl de levensverwachting dan nog eens met 2,5 jaar zal zijn toegenomen. Voor hem is het duidelijk dat bij ongewijzigd beleid het huidige pensioenstelsel onhoudbaar is.

De jaarlijkse structurele vergrijzingskosten bedragen immers 4 procent van het bbp. Bij de invoering van de pensioenleeftijd van 65 jaar in 1925 bedroeg de levensverwachting van een man nog 54 jaar. Toen was het pensioen nog een verzekering voor wie de pech had lang te leven.

Voor de heer De Roover moet het pensioen voldoende koopkracht verlenen. De regering kiest ervoor te zorgen dat ook de toekomstige generaties nog een pensioen kunnen genieten. Langer werken is dus geen straf, maar een kans om het pensioen op te bouwen: we moeten af van de bijbelse visie op werk en mogen werken niet langer als een straf beschouwen. Volgens hem klopt het niet dat langer werken ten koste van jobs voor jongeren gaat.

Voor de heer Daerden is het voorliggende ontwerp ondemocratisch, aangezien het de verkiezingsbeloften van de MR, de N-VA en van CD&V verraadt.

Enkele dagen voor het aantreden van de regering verklaarde de toekomstige pensioenminister dat de MR had voorgesteld niet te tornen aan de wettelijke pensioenleeftijd. De pensioenhervorming mag geen afbreuk doen aan de rechten. Er kan ook een andere, rechtvaardige hervorming worden doorgevoerd, die de rechten van elkeen in acht neemt. De commissie Pensioenhervorming adviseert een aanvullende alternatieve financiering. Het wetsontwerp omvat geen hervorming van het pensioenstelsel in zijn geheel; het

ceux-ci. Pour Mme Fonck, les travaux doivent être suspendus dans l'attente de cet avis. Finalement, M. Clarinval a retiré sa demande d'avis. Mme Fonck insiste pour qu'il soit demandé et propose des auditions. Cette demande a été rejetée.

Le ministre a indiqué que le projet de loi a pour objet de relever l'âge légal de la pension de retraite et de réformer la retraite anticipée et la pension de survie. Pour le reste de l'exposé introductif comme pour la proposition de résolution de Mme Fonck, je renvoie au rapport écrit.

Dans la discussion générale, M. De Roover précise que le projet de loi vise à relever des paramètres de deux ans en 2025 et 2030 alors que l'espérance de vie aura encore augmenté de deux ans et demi. Pour lui, à politique inchangée, le système de pensions est intenable.

En effet, le vieillissement entraîne des coûts structurels de 4 % du PIB par an. Lorsque l'âge de la retraite a été fixé à 65 ans en 1925, l'espérance de vie d'un homme était de 54 ans et à l'époque, la pension était une assurance pour ceux qui avaient la malchance de vivre longtemps.

Pour M. De Roover, la pension doit conférer un pouvoir d'achat suffisant. Le gouvernement choisit de garantir une pension aux générations futures. La prolongation de la carrière n'est pas une punition mais une occasion de constituer des droits de pension: il faut oublier la conception biblique du travail considéré comme une peine. On ne peut prétendre selon lui que l'allongement de la carrière se fera au détriment de l'emploi des jeunes.

Pour M. Daerden, le projet est antidémocratique dans la mesure où il trahit les promesses électorales du MR, de la N-VA et du CD&V.

Quelques jours avant l'avènement du gouvernement, le futur ministre déclarait que le MR proposait de ne pas toucher à l'âge légal de la retraite. La réforme des pensions ne doit pas entraîner de recul des droits. Une autre réforme juste et respectueuse est possible. La Commission pour la réforme des pensions recommande un financement alternatif complémentaire. Le projet ne réforme pas le système dans son ensemble: il faudrait lier la politique de l'emploi et le financement des pensions. En dépit des déclarations

werkgelegenheidsbeleid en de financiering van de pensioenen zouden namelijk moeten worden gekoppeld. Ondanks de geruststellende verklaringen zullen de pensioenmaatregelen het merendeel van de burgers treffen.

Ook wie aan het einde van zijn loopbaan te maken krijgt met ziekte of handicap, of wie werkloos is, zal tot 67 jaar moeten wachten om met pensioen te gaan. De maatregel zal daarenboven bijzonder onbillijk zijn voor de vrouwen, zowel werknemers als zelfstandigen. Het voorliggende ontwerp is onbillijk omdat geen rekening wordt gehouden met het feit dat niet alle mensen in staat zijn even lang te werken, onder meer in functie van de voorbije loopbaan.

Een wetsvoorstel van de PS voert een belastingkrediet in voor de werknemers die voldoen aan de voorwaarden om een pensioenbonus op te bouwen. Het thema tijdens de kiescampagne was het optrekken van de effectieve pensioenleeftijd, maar dat is niet de weg die deze regering inslaat.

De heer Daerden en een aantal andere collega's wilden nadere toelichting van de criteria inzake de zwaarte van het werk en van het begrip 'duurzame loopbaan'. Hij betreurt dat de pensioenkwestie los van het beheer van de sociale zekerheid, waarvan ze deel uitmaakt, wordt behandeld.

De heer Daerden heeft bedenkingen bij de tripartiete samenstelling van het Nationaal Pensioencomité, en staat stil bij het risico op ongrondwettigheid van dit wetsontwerp en de terugwerkende kracht van bepaalde maatregelen. Hij roept de regering op haar huiswerk over te maken en een algemene, leesbare en coherente hervorming door te voeren die stoelt op een democratisch debat.

De heer Clarinval vindt dat men het pensioensysteem, dat op de proef wordt gesteld door de participatiegraad van de 60- tot 64-jarigen, door de stijging van de levensverwachting en door de gemiddelde leeftijd waarop men uit het beroepsleven treedt, moet vrijwaren. De budgettaire kosten zijn gestegen van 25 miljard euro in 2006 tot 41 miljard in 2014. De regering heeft ervoor gekozen, net zoals de meeste Europese landen, de daadwerkelijke loopbaan te verlengen. De wettelijke pensioenleeftijd wordt op 67 jaar gebracht, maar de referentieloopbaan van 45 jaar wordt niet verlengd.

Door de hogere levensverwachting en door een betere gezondheidstoestand kunnen we een verlenging van de loopbaan overwegen. Als aan de wettelijke pensioenleeftijd wordt geraakt, moet ook

rassurantes, les mesures toucheront la plupart.

Les personnes en fin de carrière malades, invalides ou au chômage devront, elles aussi, attendre 67 ans. La mesure sera particulièrement injuste pour les femmes, qu'elles soient salariées ou indépendantes. Le projet est injuste en raison des disparités dans la capacité de travailler plus longtemps, notamment en fonction de la carrière.

Une proposition de loi du PS crée un crédit d'impôt pour les travailleurs dans les conditions pour constituer un bonus de pension. Le thème de la campagne électorale était de relever l'âge effectif de départ à la retraite mais ce n'est pas la voie choisie par le gouvernement.

M. Daerden et d'autres ont voulu en savoir plus sur les critères de pénibilité et la notion de "carrière durable". Il regrette que la question des pensions soit séparée de celle de la gestion de la sécurité sociale, dont elle fait partie.

M. Daerden a contesté la composition tripartite du Conseil national des pensions et a évoqué le risque d'inconstitutionnalité du projet et le caractère rétroactif de certaines mesures. Il appelle le gouvernement à revoir sa copie et à mettre en place une réforme générale lisible et cohérente, s'appuyant sur un débat démocratique.

M. Clarinval estime qu'il faut sauvegarder le système des pensions, mis à l'épreuve par le taux d'activité des 60/64 ans, l'augmentation de l'espérance de vie et l'âge moyen de sortie de la vie professionnelle. Le coût budgétaire est passé de 25 milliards d'euros en 2006 à 41 milliards en 2014. Le gouvernement a fait le choix de l'allongement effectif des carrières, comme la plupart des États européens. L'âge légal de la pension est porté à 67 ans mais la carrière de référence de 45 ans n'est pas allongée.

L'augmentation de l'espérance de vie et l'amélioration des situations de santé permet d'envisager un allongement des carrières. Si on touche à l'âge légal de la pension, l'accès à la

het vervroegd pensioen worden aangepast: de verhoging van de pensioenleeftijd is geen doel op zich. Het doel is de werkelijke pensioenleeftijd te verhogen.

Mevrouw Becq herinnert eraan dat de hervorming noodzakelijk is in het licht van de cijfers van de vergrijzing. De hervorming moet meer personen de mogelijkheid bieden langer te werken in een aangepaste baan.

Men heeft de illusie gewekt dat het volstaat de leeftijd van 65 jaar te hebben bereikt om in aanmerking te komen voor een volledig pensioen, hetgeen nooit het geval is geweest. In de toekomst zal de loopbaan meer meetellen dan de leeftijd waarop iemand met pensioen gaat. De verwijzing naar de leeftijd van 67 jaar is belangrijk voor wie niet aan de vereiste van een volledige loopbaan heeft voldaan. Er wordt voorzien in overgangmaatregelen. De verhoging tot 67 jaar moet leiden tot een aanpassing van de referentieleeftijden inzake de uitkeringen voor werkloosheid en ziekte- en invaliditeit. Het lid wenst ook dat in het Nationaal Pensioencomité een bespreking zou worden gevoerd over de zware beroepen.

Volgens de heer Lachaert is het verhogen van de wettelijke pensioenleeftijd tot 67 jaar in de ogen van de meerderheid een erg belangrijke maatregel. De leeftijd waarop mensen daadwerkelijk met pensioen gaan, ligt in België abnormaal laag. Mensen met een volledige loopbaan zullen vroeger met pensioen kunnen gaan. Deze hervorming past in een brede beweging die zich in alle Europese landen voordoet. In sommige landen wordt de pensioenleeftijd zelfs tot 68 jaar verhoogd. Er moet rekening worden gehouden met de hogere levensverwachting en er moet voor worden gezorgd dat de pensioenen betaalbaar blijven.

Mevrouw Temmerman heeft kritiek op tal van aspecten van het wetsontwerp, dat een actief arbeidsmarktbeheer niet bevordert en de oudere werknemers niets te bieden heeft. Ze stelt een reeks vragen over de financiering, in het bijzonder het alternatieve financieringsmechanisme, en pleit voor een algemenere reflectie met alle maatschappelijke actoren. Volgens haar hangt dit wetsontwerp met haken en ogen aan elkaar en leidt het tot aberraties. Ze wijst op de nadelige gevolgen voor de loopbaan van vrouwen.

De heer Gilkinet meent dat er meer oudere werknemers aan de slag moeten blijven, en tegen betere arbeidsvoorwaarden. Hij wijst de door de regering voorgestane lineaire therapie van de hand

pension anticipée doit suivre: le relèvement de l'âge de la pension n'est pas une fin en soi mais vise à relever l'âge effectif de départ à la retraite.

Mme Becq rappelle le caractère nécessaire de la réforme au vu des chiffres du vieillissement de la population. Il faut permettre à davantage de personnes de travailler plus longtemps dans des emplois adaptés.

On a créé l'illusion qu'il suffit d'atteindre 65 ans pour bénéficier d'une pension complète, ce qui n'a jamais été le cas. À l'avenir, la carrière comptera plus que l'âge de départ mais la référence à 67 ans est importante pour ceux qui n'auront pas de carrière complète. Des mesures transitoires sont prévues. Le relèvement à 67 ans doit donner lieu à une adaptation des âges de référence en matière d'indemnisation de chômage et de maladie invalidité. Elle souhaite aussi qu'au sein du Comité national des pensions, on discute des métiers pénibles.

M. Lachaert rappelle que le relèvement à 67 ans est une des mesures importantes de la majorité. L'âge effectif de départ est anormalement bas en Belgique. Ceux qui auront une carrière complète pourront partir plus tôt. La réforme s'inscrit dans un vaste mouvement des États européens, certains portant même l'âge de départ à 68 ans. Il faut tenir compte de l'allongement de l'espérance de vie et veiller à ce que les pensions restent soutenables.

Mme Temmerman a contesté beaucoup d'éléments dans le projet de loi, qui ne favorise pas une gestion active du marché de l'emploi et n'offre rien aux travailleurs âgés. Elle pose une série de questions sur le financement, notamment alternatif, et plaide pour une réflexion plus générale avec tous les acteurs de la société. Ce projet est improvisé et conduit à des aberrations. Elle évoque le caractère défavorable pour la carrière des femmes.

M. Gilkinet considère qu'il faut améliorer le taux et les conditions d'emploi pour les travailleurs plus âgés. Il réfute la thérapie linéaire proposée par le gouvernement et plaide pour un financement

en pleit voor een alternatieve financiering. De *tax shift* is volgens hem een fata morgana. Hij verdenkt er de regering van de eerste pensioenpijler te willen uitkleden om de tweede en derde pensioenpijler, die in handen zijn van de privésector, te promoten. Dit ontwerp is rampzalig voor de vrouwen en biedt geen antwoord op de jeugdwerkloosheid, terwijl men het beschikbare werk tussen verschillende generaties zou kunnen verdelen.

Mevrouw Fonck wil niet weten van een Europese benchmarking, en wijst op het verschil tussen België en Zweden wat de levensverwachting in goede gezondheid betreft. Dit ontwerp zal leiden tot een stijging van de parallelle uitstroom naar de werkloosheid, het tijdskrediet en de loopbaanonderbreking (+ 40 à 60 procent), en naar de arbeidsongeschiktheid (+ 10 à 15 procent). Een pensioenhervorming kan maar succesvol zijn voor zover daarover in de samenleving een consensus bestaat.

De heer Hedebouw werpt de vraag van de duur van de beroepsactiviteit op. De vervijfvoudiging van de productiviteit sinds 1950 en de toename van de rijkdom rechtvaardigen een debat over de pensioenleeftijd. Men hoeft minder lang te werken, zelfs al is arbeid volgens de marxistische leer de enige bron van rijkdom.

Het VBO wil de druk op het loon verhogen. Wanneer mensen langer werken en werkloos worden opgejaagd, daalt het loon. Overeenkomstig het Witboek Pensioenen van de Europese Commissie vormt de financiering van de pensioenen geen probleem. Het standpunt van de regering is dogmatisch.

De heer Massin benadrukt dat de regering het sociaal overleg en de Raad van State geenszins respecteert. Hij analyseert de kwestie van artikel 23 van de Grondwet en het principe van de *standstill* om aan te tonen dat de redenering van de regering mank loopt.

De samenleving kan de stijging van de pensioenkosten dragen als er enige solidariteit aan de dag wordt gelegd.

Het lid pleit voor een rechtvaardige hervorming, die tegemoetkomt aan de bekommernissen van de toekomstige gepensioneerden zonder door het Grondwettelijk Hof te worden vernietigd (wat met de voorgestelde hervorming ongetwijfeld wel het geval zal zijn).

Tot zover het verslag van het eerste deel. (*Applaus*)

alternatif. Il estime que le *tax shift* est un mirage. Il suspecte le gouvernement de vouloir démanteler le premier pilier de pension, pour promouvoir les deuxième et troisième piliers, qui relèvent du privé. Ce projet est catastrophique pour les femmes et ne résout pas la question du chômage des jeunes, alors qu'on pourrait répartir le travail disponible entre plusieurs générations.

Mme Fonck récuse l'argument du *benchmarking* européen, et montre la différence en termes d'espérance de vie en bonne santé entre la Belgique et la Suède. Ce projet entraînera une augmentation des sorties parallèles: de 40 à 60 % vers le chômage, le crédit-temps et l'interruption de carrière et de 10 à 15 % vers l'invalidité. Pour qu'une réforme puisse atteindre ses objectifs, il faut qu'elle suscite un consensus au sein de la société.

M. Hedebouw soulève la question de la durée de l'activité professionnelle. La productivité a été multipliée par 5 depuis 1950, ce qui, combiné à l'augmentation de la richesse, justifie un débat sur l'âge de la retraite. Il ne faut plus travailler aussi longtemps, même si le marxisme considère le travail comme la seule source de richesse.

La FEB veut augmenter la pression salariale. L'augmentation de la durée de la carrière et la chasse aux chômeurs entraînent une diminution des salaires. Or, payer les pensions n'est pas un problème, si l'on se réfère au *Livre blanc sur les retraites* de la Commission européenne. Le point de vue du gouvernement est dogmatique.

M. Massin a souligné le mépris du gouvernement pour la concertation sociale et pour le Conseil d'État. Il analyse la question de l'article 23 de la Constitution, le principe du *standstill*, pour montrer que l'argumentation du gouvernement présente une faille en la matière.

La société peut faire face à l'augmentation du coût des pensions en faisant preuve d'un peu de solidarité.

Il plaide en faveur d'une réforme juste qui rencontre les préoccupations des futurs pensionnés sans se faire annuler par la Cour constitutionnelle (ce qui sera sans doute le cas de la réforme proposée).

Voilà pour le rapport de cette première partie.

(Applaudissements)

De **voorzitter**: Mevrouw Kitir verwijst naar het schriftelijke verslag.

Le **président**: Mme Kitir se réfère au rapport écrit.

02.02 **Sonja Becq**, rapporteur: De commissie heeft een aantal hoorzittingen georganiseerd met vertegenwoordigers van verschillende belangengroepen. Het VBO verwees naar de pensioenkosten, de levensverwachting en de verhouding tussen werkenden en gepensioneerden. Het ACLVB gaf meer uitleg over het negatieve advies van de vakbond: er is geen integrale aanpak en de discussie over arbeidsmarkt en tewerkstellingsbeleid ontbreekt. Het FGTV relativeerde de cijfers van de levensverwachting, de kosten en de bevoorrechte positie van ambtenaren. Het FGTV stelt een integrale welvaartsaanpassing voor en 75 procent van het laatste loon als pensioen. UNIZO was vooral positief over het optrekken van de leeftijd en de loopbaan en vestigde de aandacht op de spanning tussen de gelijkgestelde periodes en het werken voor 60-plussers. Het ACV Openbare Diensten beklemtoonde de zware impact van het ontwerp voor iedereen. Le Conseil de l'Égalité des Chances entre Hommes et Femmes pleitte uiteraard voor aandacht voor de situatie van de vrouwen. Ten slotte beklemtoonde de heer Jadot het belang van een parlementair debat.

02.02 **Sonja Becq**, rapporteur: La commission a organisé une série d'auditions avec des représentants de différents groupes d'intérêts. La FEB a évoqué le coût des pensions, l'espérance de vie et le rapport entre les actifs et les pensionnés. La CGSLB a détaillé l'avis négatif du syndicat qui épingle l'absence d'approche globale et de discussion concernant le marché de l'emploi et la politique en matière d'emploi. La FGTV a relativisé les chiffres relatifs à l'espérance de vie, au coût et à la situation privilégiée des fonctionnaires. La FGTV propose une adaptation complète des pensions au bien-être et une pension égale à 75 % du dernier salaire. L'UNIZO, particulièrement favorable au relèvement de l'âge de la retraite et à l'allongement de la carrière, a attiré l'attention sur les tensions entre les personnes en périodes assimilées et celles travaillant au-delà de 60 ans. La CSC Services publics a souligné l'impact important qu'aura le projet sur toutes les situations individuelles. Le Conseil de l'Égalité des Chances entre Hommes et Femmes a bien entendu plaidé pour que l'on porte attention à la situation des femmes. Enfin, M. Jadot a souligné l'importance d'un débat parlementaire.

De hoorzittingen waren boeiend en gaven aanleiding tot veel discussie. Verschillende collega's hadden vragen en hielden tussenkomsten, maar voor details verwijs ik naar het schriftelijk verslag van bladzijde 112 tot 140. (Applaus)

Les auditions ont été passionnantes et ont donné lieu à beaucoup de discussions. Plusieurs collègues avaient des questions à poser et ont pris la parole mais pour plus de détails, je vous renvoie aux pages 112 à 140 du rapport écrit. (Applaudissements)

02.03 **David Clarinval**, rapporteur: Tijdens de artikelsgewijze bespreking dienden een aantal leden van de oppositie op artikel 1 een amendement in tot weglating van dat artikel.

02.03 **David Clarinval**, rapporteur: Au cours de la discussion des articles, à l'article 1, certains membres de l'opposition ont pris un amendement visant à supprimer l'article.

Met betrekking tot artikel 2 onderstreepten mevrouw Temmerman en de heer De Vriendt dat de commissie Pensioenhervorming de in artikel 2 vervatte maatregel niet heeft geadviseerd. De minister voerde aan dat dit het door de Pensioencommissie voorgestane scenario is en dat het verslag van de commissie Pensioenhervorming 2020-2040 de hoofdinspiratiebron is geweest voor het wetsontwerp.

À l'article 2, Mme Temmerman et M. De Vriendt ont souligné que la Commission de réforme des pensions n'a pas recommandé la mesure de l'article 2. Le ministre s'est défendu en disant que c'est le scénario préconisé par la commission et que son rapport a été la principale source d'inspiration du projet.

Met betrekking tot artikel 4 uitten de heren De Bonte en De Vriendt en mevrouw Temmerman hun bezorgdheid over de maatregel die bepaalt dat artikel 2 niet van toepassing is op de personen die op 1 januari 2015 in afwachting van hun pensioen in

À l'article 4, MM. Bonte et De Vriendt et Mme Temmerman s'inquiètent de la mesure prévoyant que l'article 2 ne s'applique pas aux personnes en disponibilité préalable à la retraite au 1er janvier 2015. Le ministre répond que la mesure

disponibiliteit werden geplaatst. De minister antwoordde dat de overgangsmaatregel unaniem werd goedgekeurd door de sociale partners.

Met betrekking tot artikel 5 vroeg de heer De Vriendt de betreffende overgangsmaatregelen voor wie ouder dan 55 jaar is, te motiveren. Mevrouw Fonck verwees naar het zogenaamde *ruling* mechanisme voor de Franse Gemeenschap.

Met betrekking tot artikel 7 betreurde de heer Daerden dat sommige bepalingen worden opgeheven nog vóór ze in werking zijn getreden.

Verscheidene leden bekritiseerden de te ruime bevoegdheidsdelegatie aan de Koning in het kader van artikel 8.

Verscheidene leden gaven aan bezorgd te zijn over artikel 9 en maakten gewag van een wetsontwerp met een "vrouwvriendelijk etiket", omdat compenserende maatregelen voor vrouwen achterwege blijven.

De minister antwoordde dat de voorliggende tekst een toestand regelt vanaf 2030 en dat hij zich in 2015 niet kan uitspreken over de verdere evoluties na 2030.

De dames Fonck en Vanheste en de heren Hedeboom en Daerden en ikzelf hebben amendementen op artikel 12 ingediend.

Meerdere leden van de oppositie hebben erop gewezen dat het optrekken van de pensioenleeftijd tot 67 jaar bijzonder nadelige gevolgen zal hebben voor de vrouwen.

Bij artikel 15 drukt de heer Massin de vrees uit dat bepaalde delen van de bevolking in nog diepere armoede zullen verzeilen. De minister verwijst naar de rol van de OCMW's.

Bij artikel 18 vragen mevrouw Fonck, de heer Daerden en consorten wat de motivering is van de beperking van de afwijking tot één jaar (voor werknemers van 59 jaar en ouder). De minister antwoordt dat het om een politieke beslissing gaat. Op de vraag van de heer Bonte antwoordt hij dat er niet geraakt wordt aan de waarborgen van de vorige hervorming.

Bij artikel 19 hebben meerdere oppositieleiden uiting gegeven aan hun bezorgdheid over de voorwaarde dat de opzeggingstermijn voor 9 oktober 2014 moet zijn ingegaan om met vervroegd pensioen te kunnen vertrekken. Volgens de minister is die maatregel een doorslag van de

a été unanimement approuvée par les partenaires sociaux.

À l'article 5, M. De Vriendt s'interroge sur la motivation des mesures transitoires relatives aux personnes de plus de 55 ans. Mme Fonck a parlé du mécanisme de *ruling* prévu pour la Communauté française.

À l'article 7, M. Daerden a regretté que certaines mesures soient abrogées avant même d'entrer en vigueur.

Plusieurs membres ont critiqué la trop large habilitation au Roi conférée par l'article 8.

À l'article 9, plusieurs membres ont exprimé leur préoccupation et parlé, notamment, de "mesure anti-femmes".

Le ministre a répondu que l'article ne sortira ses effets qu'après 2030 et qu'il ne peut s'exprimer aujourd'hui sur les évolutions postérieures à 2030.

À l'article 12, Mmes Fonck et Vanheste, MM. Hedeboom et Daerden et moi-même avons déposé des amendements.

Plusieurs membres de l'opposition ont souligné que le relèvement de l'âge de la pension à 67 ans serait particulièrement préjudiciable aux femmes.

À l'article 15, M. Massin s'est préoccupé des conséquences en termes d'aggravation de situations de pauvreté. Le ministre renvoie aux CPAS.

À l'article 18, Mme Fonck, M. Daerden et consortes demandent quelle est la motivation de la limitation de la dérogation à un an pour les 59 ans et plus. Le ministre parle de choix politique. Et, à la demande de M. Bonte, il indique que les garanties de la réforme précédente sont maintenues.

À l'article 19, plusieurs membres de l'opposition se sont inquiétés de la condition d'un préavis devant avoir débuté avant le 9 octobre 2014 pour pouvoir partir en retraite anticipée. Selon le ministre, la mesure serait un copié-collé de la réforme précédente et le but serait de ne pas surprendre

overgangsmaatregel die in het kader van de vorige hervorming werd genomen en is het de bedoeling te vermijden dat werknemers die in tempore non suspecto beschikkingen hebben getroffen, voor verrassingen komen te staan.

Bij artikel 24 verwijzen de heren Delizée en Bonte naar het advies van de Raad van State, dat erop wijst dat een retroactieve inwerkingtreding slechts aanvaardbaar is voor de verwezenlijking van een doel van algemeen belang. Verscheidene leden hebben vervolgens de impactanalyse van de regering op de korrel genomen.

Bij artikel 27 dient de heer Gilkinet een amendement in en heeft mevrouw Fonck vragen bij de uiteenlopende data van inwerkingtreding. Volgens de minister gaat het hier om een door de diensten gemaakte wetgevingstechnische keuze.

Bij artikel 28 worden amendementen ingediend door mevrouw Fonck, de heer Daerden en mezelf.

Bij artikel 50 stelt mevrouw Fonck vast dat er een andere datum van inwerkingtreding geldt voor de loontrekkenden. De minister verwijst naar zijn voorgaande antwoord in dat verband.

Enkel de drie meerderheidsamendementen werden aangenomen. Het wetsontwerp werd aangenomen met 11 tegen 6 stemmen. (*Applaus*)

02.04 Frédéric Daerden (PS): Dit wetsontwerp is een symboolwet voor deze regering. Het is een antisociale, harde en manke tekst. Het ontwerp is antisociaal, want de inspanning wordt volledig afgewenteld op de werknemers. Het is een harde tekst, want de maatregelen, over een zeer gevoelig thema, worden bij wet opgedrongen, zonder brede sociale dialoog. Ten slotte is het een manke tekst, die door de Raad van State door de mangel gehaald wordt.

Op het einde van het eerste jaar van deze regeerperiode komt de regering met maatregelen die nog maar eens de werknemers hard treffen.

De bezuinigingspolitiek van uw regering werkt niet, en de bevolking heeft er genoeg van. Om budgettaire en ideologische redenen laat u de mensen opdraaien voor de gevolgen van een financiële crisis die, meer dan de vergrijzing, onze schuldenlast explosief heeft doen toenemen.

Uw pensioenvoorstellen worden alleen verdedigd door uzelf en door de werkgeversorganisaties. Tijdens de hoorzittingen hebben we echte ideologische breuklijnen aan de oppervlakte zien

ceux qui ont pris des dispositions in tempore non suspecto.

À l'article 24, MM. Delizée et Bonte ont rappelé l'avis du Conseil d'État qui souligne que la rétroactivité n'est acceptable que dans le but de réaliser un objectif d'intérêt général. Plusieurs membres ont ensuite contesté l'analyse d'impact du gouvernement.

À l'article 27, M. Gilkinet a déposé un amendement et Mme Fonck a interrogé le ministre sur les disparités des dates d'entrée en vigueur. Le ministre a parlé de choix législatif opéré par les administrations.

À l'article 28, Mme Fonck, M. Daerden et moi-même avons déposé des amendements.

À l'article 50, Mme Fonck a constaté une disparité de dates d'entrée en vigueur concernant les salariés et le ministre a renvoyé à la réponse précédente.

Seuls les trois amendements de la majorité ont été acceptés. Le projet de loi a été adopté par 11 voix contre 6. (*Applaudissements*)

02.04 Frédéric Daerden (PS): Ce projet de loi est un projet symbolique de ce gouvernement. Il est antisocial, brutal et bancal. Il est antisocial car il fait peser toute la charge des efforts sur les travailleurs. Il est brutal car il règle par la loi et sans un large dialogue social une thématique sensible. Il est bancal parce qu'il est très critiqué par le Conseil d'État.

À la fin de la première année de ce gouvernement, ce texte vient compléter la liste déjà trop longue de dispositions frappant durement le monde du travail.

Les recettes d'austérité de votre gouvernement ne fonctionnent pas et nos concitoyens n'en veulent plus. Vous leur faites payer, pour des raisons budgétaires et idéologiques, les conséquences d'une crise financière qui a fait exploser notre endettement bien plus que le vieillissement.

Vos propositions en matière de pensions ne sont défendues que par vous et les organisations patronales. Nous avons pu constater, à l'occasion des auditions, un réel clivage idéologique.

komen.

U neemt een loopje met de democratische processen. De kiezers willen niet weten van uw verhoging van de pensioenleeftijd. Tijdens de verkiezingscampagne hebben alle partijen beloofd dat de wettelijke pensioenleeftijd onveranderd zou blijven.

Er zijn verschillende manifestaties geweest tegen de indexsprong en voor het behoud van de pensioenleeftijd op 65 jaar.

Over een zo fundamentele hervorming moet er in een serene sfeer gedebatteerd worden met alle sociale partners, niet alleen met de werkgeversorganisaties.

U kiest niet voor een bedachtzaam sociaal overleg. Integendeel, u minacht het sociale overleg en probeert een breed democratisch debat te vermijden door tijdens de vakantie bij hoogdringendheid een tekst te laten stemmen die fundamenteel is.

De maatregelen die vandaag worden besproken, zijn antidemocratisch en onrechtvaardig, want zij gaan voorbij aan de realiteit van werknemers die een zwaar beroep hebben uitgeoefend.

02.05 **Laurette Onkelinx** (PS): Deze manier van werken is inderdaad machiavellistisch en ondergraaft het sociale overleg. Er wordt bovendien gefocust op de pensioenleeftijd en niet op de loopbaan en er wordt geen rekening gehouden met zware beroepen waarvoor men een uitzondering zou mogen maken.

U zal dat met de sociale partners bespreken, en als zij tot een akkoord komen, zal u van het principe afwijken. Hier zien we de machiavellist in u naar boven komen, want als men het niet eens raakt, is er geen uitweg. Uw werkwijze staat haaks op een evenwichtige dialoog tussen werknemers, werkgevers en regering.

Bovendien geeft u mensen met een zwaar beroep te kennen dat u geen rekening met hen wenst te houden.

Dit ontwerp is sociaal onrechtvaardig. U maalt niet om de zwakkeren of om diegenen die zwaar bijdragen aan onze samenleving. (*Applaus bij de PS*)

02.06 **David Clarinval** (MR): Wat u zegt, verbaast me. De komende maanden is er immers sociaal

Sur ce dossier, vous bafouez le fonctionnement démocratique. Les électeurs ne vous soutiennent pas pour relever l'âge de la pension puisque tous les partis ont promis, durant la campagne électorale, le maintien de l'âge légal.

Repensez à toutes ces personnes qui, au cours de plusieurs manifestations, ont dénoncé le saut d'index et demandé le maintien de la pension à 65 ans.

Une réforme aussi essentielle doit être débattue sereinement par tous les partenaires sociaux et pas seulement par le patronat.

Plutôt qu'opter pour une patiente concertation sociale, vous tentez d'éviter un large débat démocratique et méprisez la concertation sociale en votant un texte fondamental en urgence pendant les vacances.

Les mesures examinées ce jour sont anti-démocratiques et injustes car elles ignorent les réalités professionnelles des personnes qui ont eu un métier pénible.

02.05 **Laurette Onkelinx** (PS): La démarche est en effet machiavélique et met à mal la concertation sociale en travaillant sur l'âge de la pension – et non sur les carrières – et en n'intégrant pas la pénibilité de certaines professions qui mériteraient une exception.

Vous en parlerez avec les partenaires sociaux et, s'ils s'entendent, vous ferez exception au principe. Là est votre machiavélisme car il n'y a pas d'issue en cas de désaccord. Vous allez à l'encontre d'un dialogue social équilibré entre employeurs, travailleurs et gouvernement.

De plus, vous signifiez aux personnes ayant un métier pénible que vous les ignorez.

C'est un projet socialement injuste. Vous méprisez les plus faibles et ceux qui œuvrent pour notre société. (*Applaudissements sur les bancs du PS*)

02.06 **David Clarinval** (MR): Vos propos m'étonnent compte tenu de la concertation sociale

overleg gepland. We geven de onderhandelaars een kans om tot een vergelijk over het issue van de zwaarte van het werk te komen. U schrijft de sociale partners een niet-constructieve houding toe terwijl wij er vertrouwen in hebben. Wij geven de sociale partners een stem in het kapittel, democratischer kan het niet! (*Applaus bij de MR*)

02.07 Laurette Onkelinx (PS): Wie in het sociaal overleg gelooft, moet ervoor zorgen dat het debat met gelijke wapens kan worden gevoerd. De regering had dus geen beslissing mogen nemen. We vroegen geen oplossing voor de zwaarte maar een belofte dat er maatregelen zullen volgen. Voor de lange loopbanen heeft u in uitzonderingen voorzien, maar niet voor de zware beroepen. (*Applaus bij de PS*)

02.08 Ahmed Laaouej (PS): De regering verwacht sociaal overleg met sociale dwang.

02.09 David Clarinval (MR): U brengt me aan het glimlachen. Voor de PS is er geen overleg zonder akkoord van het ABVV! Bij gebrek aan een akkoord komen het Parlement en de regering opnieuw aan zet. (*Applaus bij de MR*)

Wij laten ruimte voor overleg zonder dat wij ons door een sociale partner laten gijzelen. Daarin verschillen wij van u!

02.10 Karin Temmerman (sp.a): Het is niet nodig er een karikatuur van te maken. Onze belangrijkste kritiek is dat een grote pensioenhervorming alleen kan met een breed draagvlak. Mensen hebben zekerheid nodig dat ze op pensioen zullen kunnen gaan, dat het pensioen uitbetaald zal kunnen worden en dat het hoog genoeg zal zijn.

Door snel een aantal beslissingen te nemen en heikele discussies door te schuiven naar later, creëert men een enorme onzekerheid. Het is die onzekerheid die we aanklagen. Ze had met breed sociaal overleg vermeden kunnen en moeten worden. Al met het regeerakkoord is dit echter onmogelijk gemaakt.

02.11 Laurette Onkelinx (PS): Uw aanpak stemt me moedeloos. De sociale partners vertegenwoordigen alle werknemers en alle werkgevers en het sociaal overleg moet hen in staat stellen op voet van gelijkheid te onderhandelen. De overheid had in een achterpoortje voor de zware beroepen moeten voorzien. Door dat niet te doen heeft ze een zware sociale fout begaan.

prévue dans les mois à venir. Nous donnons à cette concertation une chance d'aboutir sur la question de la pénibilité. Vous préjugez d'une attitude des partenaires sociaux non constructive alors que nous, nous leur faisons confiance. Quoi de plus démocratique que de laisser la parole aux partenaires! (*Applaudissements sur les bancs du MR*)

02.07 Laurette Onkelinx (PS): Croire en la concertation sociale signifie permettre un débat à armes égales. Le gouvernement n'aurait donc pas dû décider. Nous ne demandons pas une solution pour la pénibilité mais la promesse de mesures. Pour les carrières longues, vous avez prévu des exceptions, mais vous n'en avez pas prévu pour les métiers pénibles. (*Applaudissements sur les bancs du PS*)

02.08 Ahmed Laaouej (PS): Le gouvernement confond concertation sociale et coercition sociale.

02.09 David Clarinval (MR): Je souris! Pour le PS, il n'y a pas de concertation sans accord de la FGFB! Ici, en l'absence d'accord, la balle reviendra au Parlement et au gouvernement. (*Applaudissements sur les bancs du MR*)

Nous laissons la chance à la concertation sans être pris en otages par un partenaire social. Voilà notre différence avec vous!

02.10 Karin Temmerman (sp.a): Inutile de caricaturer. Notre critique essentielle porte sur le fait qu'une réforme globale des pensions n'a des chances de réussir que si elle recueille une large adhésion de la population. Les travailleurs doivent être certains de pouvoir partir à la retraite, de percevoir leur pension et que celle-ci soit d'un montant suffisant.

La prise d'une série de décisions dans la précipitation et l'ajournement de discussions difficiles créent une énorme incertitude et c'est précisément cette incertitude que nous dénonçons et qui aurait pu et aurait dû être anticipée par l'organisation d'une ample concertation sociale. Mais dès l'accord de gouvernement, cette concertation sociale a été rendue impossible.

02.11 Laurette Onkelinx (PS): Votre approche m'attriste. Les partenaires sociaux représentent tous les travailleurs et tous les employeurs, et la concertation sociale doit leur permettre de discuter à armes égales. Le gouvernement aurait dû prévoir une échappatoire sur la pénibilité. Omettre cela est une faute sociale grave.

02.12 Catherine Fonck (cdH): U belooft dat u met de sociale partners overleg zal plegen. Heel goed.

Ik verwijt u dat u dat pensioendossier in stukken heeft gesplitst en er alles heeft uitgelaten waardoor de bevolking er gemakkelijker van kan worden overtuigd om langer te werken. En u heeft de zware beroepen vergeten.

Dat dossier kan tot een goed einde worden gebracht, maar dan moet het door brede lagen van de bevolking gedragen worden.

Door de eindeloopbaanregeling af te splitsen van de rest en uit te stellen slaat u geen acht op die voorwaarde voor het welslagen van de pensioenhervorming. U had het einde van de loopbaan kunnen verlichten door nu al toe te staan rekening te houden met de zware beroepen. Het werkgelegenheidsbeleid moet afgestemd worden op het pensioenbeleid. (*Applaus*)

02.13 Frédéric Daerden (PS): Men had zich beter eerst gebogen over de problematiek van de zware beroepen, en pas daarna over de wettelijke pensioenleeftijd. Deze regering bestraft de meest kwetsbaren. Zij zullen worden gedwongen verder te werken of te wachten tot ze recht hebben op een werkloosheidsuitkering als ze ontslagen werden omdat ze niet meer tot werken in staat waren, waarna ze een invaliditeitsuitkering zullen krijgen. Er zal zich een verschuiving van de ene tak van de sociale zekerheid naar een andere voordoen.

Iedereen verplichten om langer te werken zonder rekening te houden met verschillen in levensverwachting en in gezondheidstoestand is fundamenteel onrechtvaardig.

Zoals de heer De Wever – die er op dit moment niet is – voor de verkiezingen al zei, is het absurd de pensioenleeftijd uit te stellen!

02.14 Jean-Jacques Flahaux (MR): Missen is menselijk.

02.15 Frédéric Daerden (PS): Men moet mensen de kans bieden om in goede omstandigheden minstens tot 65 jaar te blijven werken. Het is echter nutteloos een werknemer die aan het eind van zijn bobijntje zit of niet langer gewaardeerd wordt op de arbeidsmarkt, te straffen.

De werkgevers nemen te weinig initiatieven om oudere werknemers aan het werk te houden. Ze nemen ze ook niet in dienst wanneer ze

02.12 Catherine Fonck (cdH): Vous vous engagez à vous concerter avec les partenaires sociaux. Très bien.

Je vous reproche d'avoir tronçonné ce dossier pensions en laissant de côté tout ce qui peut entraîner l'adhésion de la population pour qu'elle ait envie de travailler plus longtemps. Et vous avez oublié les métiers lourds.

Ce dossier peut réussir, mais il faut un large consensus de la population.

Vous êtes passés à côté de cette condition de réussite de la réforme des pensions en découpant et en renvoyant à plus tard l'adaptation des fins de carrière. Vous auriez pu les alléger en autorisant, dès maintenant, la prise en compte des métiers lourds. Il faut articuler la politique d'emploi à la politique des pensions. (*Applaudissements*)

02.13 Frédéric Daerden (PS): Il aurait fallu aborder la thématique des métiers pénibles avant d'arriver à la réflexion sur l'âge légal du départ à la retraite. Ce gouvernement pénalise les plus fragiles qui seront forcés de continuer ou d'attendre leur droit au chômage dans la mesure où ils auront été licenciés en raison de leur incapacité à poursuivre leur travail, recevant ensuite une indemnité d'invalidité. Nous allons assister au glissement d'une branche de la sécurité sociale vers une autre.

Imposer à tout le monde de travailler plus longtemps sans tenir compte des différences d'espérance de vie en bonne santé est profondément injuste.

Comme l'a dit avant les élections M. De Wever, qui n'est pas là pour le moment, reculer l'âge de la pension est absurde!

02.14 Jean-Jacques Flahaux (MR): Tout le monde peut se tromper.

02.15 Frédéric Daerden (PS): Il faut permettre de continuer à travailler dans de bonnes conditions jusqu'à 65 ans au moins. Il est inutile de sanctionner un travailleur au bout du rouleau ou qui n'est plus valorisé sur le marché du travail.

Les employeurs prennent trop peu d'initiatives pour retenir les travailleurs plus âgés. Ils ne les engagent pas lorsqu'ils sont disponibles sur le marché du

beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt. Daar had wat moeten worden aan gedaan. Slechts 12,5 procent van de oudere werknemers wordt uitgenodigd voor een eerste sollicitatiegesprek.

De latere toegang tot een vaste baan voor jongeren draagt op geen enkele manier bij tot de financiering van de pensioenen. Jongeren worden door deze regering enkel maar gestraft, door de afschaffing van de inschakelingsuitkeringen voor wie jonger is dan 21 jaar en geen diploma heeft en voor jongeren vanaf 25 jaar.

De MR-N-VA-regering wil de toegang tot het vervroegd pensioen verstrengen. Deze onrechtvaardige maatregel zal vooral de vrouwen treffen, die al sterk gediscrimineerd worden en die zelden een volledige of lange loopbaan hebben. Vrouwen zijn geen citroenen die men uitperst! (*Mevrouw Jiroflée, sp.a, deelt citroenen uit aan haar socialistische collega's in het halfrond*)

Met de uitzondering voor de lange loopbanen (op 60 jaar en met een ononderbroken loopbaan van 44 jaar) geeft de regering blijk van een sterk staaltje van hypocrisie, want aangezien niemand of vrijwel niemand aan die voorwaarden voldoet, wordt die uitzondering eigenlijk afgeschaft!

De pensioenbonus moest hervormd worden, niet afgeschaft. We hebben een wetsvoorstel ingediend dat ertoe strekt een belastingkrediet in te voeren om de werknemers ertoe aan te moedigen langer door te werken.

De keuze om langer aan de slag te blijven, wordt pas een haalbare kaart met moderne en aangepaste arbeidsomstandigheden. Ik heb reserves, maar sta positief tegenover de reflectie van de minister van Werk over 'werkbaar werk'.

Ik ben ervan overtuigd dat de effectieve pensioenleeftijd automatisch zou stijgen met aangepaste arbeidsomstandigheden en adequate stimuli.

De besprekingen over de zwaartecriteria hadden vóór de stemming over een wetsontwerp met betrekking tot de wettelijke pensioenleeftijd moeten worden gevoerd. Het sociaal overleg respecteren houdt in dat men de partners de gelegenheid geeft om over de kwestie, maar ook over de voorwaarden voor de toegang tot het vervroegd pensioen en de uitzonderingen te overleggen.

De regering richt haar pijlen op het overlevingspensioen, dat pas vanaf 55 jaar zal

travail. C'est sur cela qu'il aurait fallu agir. Seuls 12,5 % des travailleurs âgés sont invités à un premier entretien d'embauche.

Retarder l'accès à un emploi stable pour les jeunes n'apportera rien au financement des pensions. La seule chose que le gouvernement fait pour les jeunes, c'est les punir, en supprimant les allocations d'insertion pour les moins de 21 ans qui n'ont pas pu obtenir de diplôme et en supprimant les allocations à partir de 25 ans.

Le gouvernement MR-N-VA veut durcir l'accès à la pension anticipée. Cette mesure injuste frappera surtout les femmes, déjà très discriminées, qui ont rarement une carrière complète ou une carrière longue et qui ne sont pas des citrons à presser! (*Mme Jiroflée, sp.a, distribue des citrons à ses collègues socialistes présents dans l'hémicycle*)

Avec son exception pour les carrières longues (à 60 ans et avec 44 ans de carrière ininterrompue), le gouvernement est au comble de l'hypocrisie puisqu'en réalité, comme personne ou presque n'entre dans ces conditions, cela revient à supprimer cette exception!

Le bonus pension devait être réformé, pas supprimé. Nous avons déposé une proposition de loi visant à inciter, via un crédit d'impôt, les travailleurs à poursuivre leur carrière.

Le choix de travailler plus longtemps doit d'abord être rendu faisable par des conditions de travail modernes et adaptées. Non sans une certaine inquiétude, j'accueille positivement la réflexion lancée par le ministre de l'Emploi sur le travail faisable.

Je suis convaincu qu'avec des adaptations des conditions de travail et des incitants adéquats, l'âge effectif de départ à la pension reculerait naturellement.

Les discussions sur les critères de pénibilité auraient dû intervenir avant le vote d'un projet de loi sur l'âge légal de départ à la pension. Respecter la concertation sociale, c'est laisser l'occasion aux partenaires de discuter de cette question, des conditions de pension anticipée et des exceptions à prévoir.

Le gouvernement s'attaque à la pension de survie, dont on ne pourra plus bénéficier qu'à 55 ans. Cette

worden uitgekeerd. Die maatregel zal vooral die personen treffen die, bovendien getekend door het overlijden van hun echtgenoot, weinig kansen hebben om nog een baan te vinden, en dat zullen voornamelijk vrouwen zijn.

Volgens de regering zijn er echter geen andere mogelijkheden om ons sociale model te redden. Eigenlijk volgt zij de logica van de angst en daarom vindt men dat men de mensen pijn doet voor hun bestwil. Het zijn evenwel vooral uw neoliberale recepten die de sociale zekerheid en de financiering ervan bedreigen.

De regering lijkt te vergeten dat de verschillende takken van het socialezekerheidsstelsel niet meer apart, maar in het kader van het globale beheer van de sociale zekerheid worden gefinancierd. Het is onjuist dat de betaling van de pensioenen niet meer zal kunnen worden gewaarborgd als men de wettelijke pensioenleeftijd niet verhoogt tot 67 jaar. Het echte probleem is de globale financiering van de sociale zekerheid.

In dat verband wacht ik op de details van het akkoord dat vorige nacht werd bereikt en van de gevolgen ervan voor de financiering van de sociale zekerheid.

Volgens de regering zullen de kosten van de pensioenen tegen 2060 exponentieel toenemen. Volgens het Planbureau bedraagt de stijging tegen 2060 3,5 procent van het bbp, of 0,076 procent per jaar. Die stijging kunnen we de baas. Het deel van het bbp dat aan de financiering van de pensioenen wordt besteed, mag dan wel van 10,6 tot 14 procent stijgen, maar dat betekent niet dat ons pensioenstelsel onbetaalbaar wordt: volgens de cijfers van de Studiecommissie voor de Vergrijzing zullen de middelen die beschikbaar blijven voor andere behoeften ondanks de toename van de pensioenkosten immers met 60 procent toenemen.

Dankzij een alternatieve financiering op basis van het vermogen kan het voortbestaan van onze sociale zekerheid worden verzekerd en kan men tot meer sociale rechtvaardigheid komen.

Men kan de effectieve pensioenleeftijd optrekken door gebruik te maken van stimuli, om mensen aan te moedigen, maar niet te verplichten, hun loopbaan voort te zetten. Daartoe stellen we een bonus voor voor alle werknemers die met pensioen kunnen gaan en ervoor kiezen actief te blijven. We stellen voor een individueel recht op opleiding van vier dagen in te voeren voor iedereen en van vijf dagen voor werknemers vanaf 45 jaar, meer steunmaatregelen te nemen voor bedrijven die een

mesure pénalisera des personnes, principalement des femmes, déjà meurtries par le décès de leur conjoint et qui ont peu de chances de retrouver un emploi.

Pour le gouvernement, il n'y a pas d'alternative pour sauver notre modèle social. En fait, c'est la logique de la peur. Faire mal aux gens pour leur bien! Ce qui menace la sécurité sociale et son financement, ce sont surtout vos recettes néo-libérales.

Le gouvernement semble oublier que les différentes branches de la sécurité sociale ne font plus l'objet d'un financement séparé mais sont financées par la gestion globale de la sécurité sociale. Dire que le paiement des pensions ne pourra plus être assuré si on n'augmente pas l'âge légal de la pension à 67 ans, c'est faux! La vraie question, c'est le financement global de la sécurité sociale.

À cet égard, j'attends le détail de votre accord de cette nuit et de ses conséquences sur le financement de la sécurité sociale.

Le gouvernement dit que le coût des pensions va augmenter de manière irrépessible d'ici 2060. Or, selon le Bureau du Plan, cette augmentation sera de l'ordre de 3,5 % du PIB d'ici 2060, soit de 0,076 % par an. Nous sommes en mesure d'assumer cette augmentation. Si la part du PIB consacrée au financement des pensions passe de 10,6 % à 14 %, cela ne signifie pas que le système de pensions soit insoutenable: selon les chiffres du comité d'étude du vieillissement, en dépit de cette augmentation du coût des pensions, les ressources restantes augmenteront de 60 %.

Un financement alternatif basé sur le patrimoine permettrait d'assurer la pérennité de notre sécurité sociale et davantage de justice sociale.

Il est possible de faire reculer le départ effectif à la retraite avec des mesures incitatives, pour encourager et non obliger à poursuivre sa carrière. Nous proposons pour ce faire un bonus pour tous les travailleurs pouvant prendre leur pension et qui choisissent de rester actifs. Nous proposons de créer un droit individuel à la formation de quatre jours pour tous et de cinq jours à partir de 45 ans, de soutenir davantage les entreprises qui réduisent collectivement le temps de travail pour les

collectieve arbeidsduurvermindering invoeren voor oudere werknemers en het recht op een 1/5de eindeloopbaantijdscrediet vanaf 55 jaar en een halftijds eindeloopbaantijdscrediet vanaf 60 jaar opnieuw in te voeren, een werkgelegenheidsplan voor oudere werknemers verplicht te maken, een systematische opvolging van de analyse van psychosociale risico's op te leggen, gekoppeld aan de invoering van een nieuw tijdscrediet wanneer er een risico bestaat dat de werknemer arbeidsongeschikt zal worden.

De Raad van State wijst op het ernstige risico op ongrondwettelijkheid van het wetsontwerp, in het licht van artikel 23 van de Grondwet dat het recht op sociale zekerheid waarborgt, met een bijbehorende standstillverplichting, waardoor de wetgever het beschermingsniveau niet mag beperken zonder de noodzaak ervan met een doel van algemeen belang te rechtvaardigen. En dit wetsontwerp houdt wel degelijk een beperking van de sociale rechten in.

In welk opzicht zijn die maatregelen verantwoord uit het oogpunt van het evenredigheidsbeginsel en van het nagestreefde algemeen belang? Het pensioenstelsel kan betaalbaar blijven zonder dat de rechten van de huidige en toekomstige gepensioneerden beperkt worden. Er bestaan andere oplossingen, en bovendien zijn uw maatregelen ongrondwettelijk, omdat ze een inbreuk vormen op artikel 23 van de Grondwet.

Het is niet uitgesloten dat met dit wetsontwerp ook het grondwettelijk verankerde gelijkheidsbeginsel zou worden geschonden, omdat situaties die objectief gezien verschillend zijn (zoals zware loopbanen), gelijk worden behandeld.

Wij pleiten voor een algemene, eenvoudige en heldere hervorming, terwijl de materie in het wetsontwerp opgesplitst wordt, waardoor de regels complexer en de hervormingen zeer onduidelijk dreigen te worden.

Mijn fractie zal dit wetsontwerp afstemmen! Wij vragen een heldere, coherente en sociale hervorming, die stoelt op onze democratische waarden. *(Applaus bij de oppositie)*

02.16 Peter De Roover (N-VA): Dit is een nieuwe fase in de brede pensioenhervorming, die een van de belangrijkste werven is van deze regering. In 2004 hadden enkele socialistische voormannen het al over een scharniermoment, maar dat scharnier leek al gauw wat roest te vertonen. Ministers van een andere strekking hebben die kar dan op gang moeten trekken, maar in een constellatie die

travailleurs âgés et de rétablir le droit à un crédit-temps de fin de carrière à 1/5e temps à partir de 55 ans et à mi-temps à partir de 60, de rendre obligatoire un plan pour l'emploi des travailleurs âgés, et d'imposer un suivi systématique de l'analyse des risques psychosociaux, avec l'introduction d'un nouveau crédit-temps en cas de risque d'incapacité de travail.

Le Conseil d'État souligne un risque sérieux d'inconstitutionnalité du projet de loi, en fonction de l'article 23 de la Constitution qui garantit le droit à la sécurité sociale avec un effet de *standstill* qui s'oppose à ce que le législateur réduise le niveau de protection sans en justifier la nécessité par un but d'intérêt général. Or c'est ce que fait ce projet.

En quoi ces mesures sont-elles justifiées au regard du principe de proportionnalité et du but d'intérêt général poursuivi? Garantir la viabilité du régime des pensions peut se faire en ne diminuant pas les droits des pensionnés actuels et futurs. Il existe d'autres alternatives, et vos mesures sont inconstitutionnelles car elles violent l'article 23 de notre charte fondamentale.

Le projet pourrait aussi violer le principe constitutionnel d'égalité en traitant de manière identique des situations objectivement différentes (comme les carrières éprouvantes).

Nous sommes pour une réforme globale, simple et lisible, alors que le saucissonnage du projet accentue la complexité de la législation et rend les réformes illisibles.

Mon groupe s'opposera à ce projet! Nous demandons une réforme lisible, cohérente et socialement juste, dans le respect de nos valeurs démocratiques. *(Applaudissements sur les bancs de l'opposition)*

02.16 Peter De Roover (N-VA): La vaste réforme des pensions, qui est l'un des chantiers les plus importants de ce gouvernement, est entrée dans une nouvelle phase. En 2004, plusieurs excellences socialistes avaient déjà parlé d'un moment charnière mais, apparemment, cette charnière a vite commencé à rouiller. Des ministres d'une autre tendance politique ont alors dû relancer la machine,

beperkingen had.

De hele wereld wordt nu geconfronteerd met de vergrijzing, alleen is volgens een studie van Peersman en Schoors ons land daar nog het slechtst van al op voorbereid. De Commissie 2020-2040 stelt vast dat bij een ongewijzigd beleid het stelsel onbetaalbaar dreigt te worden, al lijkt de vorige spreker daar niet van overtuigd. Momenteel gaat 21 procent van de overheidskoek naar pensioenen en dat aandeel zal nog stijgen met 3,5 à 4 procent van het bbp, al gauw 7 à 8 procent van de overheidsuitgaven.

Bovendien neemt de levensverwachting toe, terwijl de uittredingsleeftijd tot voor enkele jaren voortdurend daalde. Zo is 75 procent van de ambtenaren al op pensioen op de leeftijd van 60 jaar. Wie aan een volwaardige loopbaan van 45 jaar begon in 1970, kon in dat jaar rekenen op een gemiddelde levensverwachting van 67 jaar, terwijl dat nu al 80 jaar is. Dat soort cijfers is onweerlegbaar en heeft gevolgen.

De steeds lagere uittredingsleeftijd heeft ook geleid tot het fenomeen dat onze pensioenen lager liggen dan in onze buurlanden. Dat is stof geweest voor uitvoerige debatten in de commissie, waardoor duidelijk werd dat niet alleen de cijfers, maar ook de verschillen in maatschappijvisie van tel zijn in dit dossier. Ter linkerkant lijkt men de realiteit toch enigszins te negeren en durft men zich nogal eens bezondigen aan populisme en goedkope slogans.

Met haar citroenactie heeft de oppositie trouwens nog maar eens blijk gegeven van haar verzuurde visie. Ik hoor hier ook dat de politiek geen stappen mag zetten zolang er geen sociaal akkoord is, maar zoiets betekent de facto een vetorecht voor elke sociale partner.

02.17 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): De heer De Roover maakt er een karikatuur van. Haast elke oppositiefractie erkent dat langer werken een deel van de oplossing is om de factuur betaalbaar te houden, maar terwijl collega De Roover blijft hangen in het starre idee van langer werken en een hogere pensioenleeftijd, zitten wij al een stuk verder in deze oefening, namelijk hoe we dat langer werken ook werkbaar zullen maken. Erkent hij bijvoorbeeld het probleem van de zware beroepen? Daar moeten de nationale pensioenconferentie en de sociale partners zich nog over uitspreken, maar inmiddels wordt de pensioenleeftijd al wél opgetrokken.

mais dans le cadre d'une configuration limitée.

Le monde entier est confronté au vieillissement de la population mais, d'après une étude de Peersman et Schoors, notre pays est le moins bien préparé de tous. La Commission de réforme des pensions 2020-2040 constate qu'à politique inchangée, le système actuel risque de ne plus être tenable financièrement, même si l'orateur précédent semble ne pas en être convaincu. Pour l'heure, les pensions représentent 21 % du budget et cette part augmentera encore de 3,5 à 4 % du PIB, soit 7 à 8 % des dépenses publiques.

De plus, l'espérance de vie augmente, alors que jusqu'à il y a quelques l'année, l'âge de départ à la retraite n'a cessé de reculer. Dès 60 ans, 75 % des fonctionnaires sont déjà à la retraite. L'espérance de vie moyenne d'un travailleur qui, en 1970, entamait une carrière pleine de 45 années était à l'époque de 67 ans et atteint désormais déjà 80 ans. Ces chiffres sont irréfutables et ne sont pas sans conséquences.

À la suite du recul continu de l'âge de départ à la retraite, les travailleurs perçoivent également une pension inférieure à celle des pays voisins. Ce phénomène a alimenté de longs débats en commission qui ont fait apparaître clairement l'importance des chiffres dans ce dossier, mais également celle des divergences sur les modèles de société défendus par les uns et les autres. La gauche semble quelque peu nier la réalité et verse parfois dans le populisme et brandit des slogans simplistes.

D'ailleurs, avec son action "citron", l'opposition a une fois de plus affiché une vision aigrie. J'entends également que les acteurs politiques ne peuvent rien entreprendre en l'absence d'un accord social, mais cela équivaudrait à doter chaque partenaire social d'un droit de veto.

02.17 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): M. De Roover verse dans la caricature. Presque tous les groupes de l'opposition admettent que l'allongement des carrières constitue une partie de la solution si nous voulons que notre système reste viable, mais alors que M. De Roover se cramponne obstinément à l'allongement des carrières et au relèvement de l'âge de la pension, nous progressions dans cet exercice, notamment en cherchant comment travailler plus longtemps en occupant un emploi de qualité. Reconnaît-il, par exemple, le problème des professions lourdes? La Conférence nationale des pensions et les partenaires sociaux doivent encore se prononcer sur le sujet, mais entre-temps, l'âge légal de la pension a déjà été relevé.

02.18 Karin Temmerman (sp.a): Het zijn de meerderheidspartijen die slogans gebruiken zoals “de pensioenen zijn onbetaalbaar”.

Wij hebben steeds constructieve voorstellen gedaan. De Pensioencommissie onderschrijft dat er een globale hervorming moet komen, terwijl er hier enkel kleine stapjes gezet worden zonder duidelijke eindvisie. Daarnaast moet er gezorgd worden voor een breed draagvlak. Dat is er nu totaal niet. Ik vind niet dat elke sociale partner een vetorecht moet hebben, maar er moet wel dialoog zijn. Met deze regering komt die dialoog er altijd pas achteraf. Ten slotte moet er ook zekerheid zijn over de betaalbaarheid en de hoogte van de pensioenen. Ook die zekerheid is er niet. De Pensioencommissie stelde voor om af te stappen van een financiering die enkel via arbeid gebeurt en ook te kijken naar andere financieringsvormen, bijvoorbeeld vermogen.

Hier zeggen dat de oppositie alleen in slogans spreekt, geen constructieve voorstellen doet en dat alle problemen in de toekomst nu zijn opgelost, is een loopje nemen met de waarheid.

Alle oppositiepartijen kwamen met concrete voorstellen en zijn bereid om na te denken over langer werken. Ook daarvoor heeft deze regering trouwens geen oplossingen uitgewerkt, maar de pensioenbonus werd afgeschaft. Ook de Pensioencommissie vindt dat een verkeerd signaal. Achteraf zal minister Peeters in het sociaal overleg moeten kijken hoe werkbaar werk mogelijk is.

Als de heer De Roover een serieus debat wilt, vraag ik hem om dat sereen te doen en niet alleen in slogans te spreken.

02.19 Peter De Roover (N-VA): Mijn verwijt van karikaturen en populisme wordt hier tegengesproken door iemand die een citroen op haar bank heeft liggen. Is met een fruitschaal rondgaan een sereen debat? Die citroen is wel degelijk populistisch.

02.20 Karin Temmerman (sp.a): Blijkbaar begrijpt de heer De Roover het niet en heeft hij geen gevoel voor humor. Wij hebben buiten het Parlement inderdaad citroenen uitgedeeld, als symbool, omdat wij niet willen dat vrouwen verder worden uitgerst.

02.18 Karin Temmerman (sp.a): Ce sont les partis de la majorité qui lancent des slogans tels que “les pensions sont impayables”.

Pour notre part, nous avons toujours fait des propositions constructives. La Commission des pensions reconnaît la nécessité d’une réforme globale alors qu’on ne voit ici que des avancées minimales, sans vision finale claire. Qui plus est, cette réforme requiert un large soutien de la population. Celui-ci est totalement absent. Je ne trouve pas que tous les partenaires sociaux doivent disposer d’un droit de veto mais le dialogue s’impose. Avec ce gouvernement, on entame toujours le dialogue après coup. Enfin, il faut aussi des garanties concernant la soutenabilité et le niveau des pensions. Ces garanties sont, elles aussi, absentes. La Commission des pensions a proposé d’abandonner le système de financement qui repose uniquement sur le travail et de rechercher d’autres formes de financement, par exemple, en taxant le patrimoine.

Affirmer que l’opposition ne s’exprime qu’à travers des slogans, qu’elle ne fait pas de propositions constructives et que tous les problèmes liés au vieillissement sont à présent derrière nous, c’est en prendre à son aise avec la vérité.

Tous les partis de l’opposition ont avancé des propositions concrètes et sont disposés à réfléchir à l’allongement de la carrière professionnelle. Dans ce domaine également, le gouvernement n’a du reste proposé aucune solution, se contentant de supprimer le bonus de pension. La Commission des pensions considère elle aussi que le gouvernement a là donné un mauvais signal. Il appartiendra ensuite au ministre Peeters, lors de la concertation sociale, de déterminer comment donner un habillage concret à la notion de travail de qualité.

Si M. De Roover souhaite un débat sérieux, je l’invite à l’aborder dans la sérénité et à ne pas se limiter à agiter des slogans.

02.19 Peter De Roover (N-VA): C’est précisément quelqu’un qui arbore un citron sur son banc qui conteste ma dénonciation de la caricature et du populisme. Circuler avec une corbeille de fruits contribue-t-il à la sérénité du débat? Ce citron est une illustration flagrante de ce populisme.

02.20 Karin Temmerman (sp.a): M. De Roover n’a manifestement pas compris la symbolique et n’a en outre aucun sens de l’humour. Nous avons effectivement distribué des citrons à titre symbolique en dehors de l’enceinte du Parlement,

Dit voorstel is heel nadelig voor vrouwen, die doorgaans een kortere carrière hebben, in deeltijdse banen gedwongen worden en voor de kinderen zorgen. Het is zeer klein om met deze symbolische actie ook het hele voorgaande debat naar de prullenmand te verwijzen.

02.21 Peter De Roover (N-VA): Ik kan zeker lachen met die citroen, maar als argument in het debat vind ik hem minder relevant.

Het kan best zijn dat sommige leden van de oppositie minder demagogisch uit de hoek komen, maar er is toch een duidelijke neiging om de indruk te wekken dat iedereen nu tot 67 jaar zal moeten werken om nog recht te hebben op een schaars pensioentje, dat door deze regering nog eens zal worden verlaagd. Deze regering wil daarentegen terug perspectief bieden aan de mensen, want vandaag wordt de hele samenleving uitgeperst.

Enkele dagen geleden zij zelfs de Griekse premier Tsipras dat ze beter zelf met het idee waren gekomen om de pensioenleeftijd op 67 jaar te brengen en dat het niet progressief is om mensen vervroegd op pensioen te laten gaan.

Als wij met onze werkelijke pensioenleeftijd in de buurt willen komen van de buurlanden, zal een deel van de mensen effectief na hun 65ste moeten blijven werken. Die maatregel wordt in bijna alle landen ingevoerd.

Wij hebben daarover wel degelijk een breed maatschappelijk debat gevoerd. Het debat is niet alleen breed gevoerd, het is zelfs uitgemolken, want ik heb geen nieuwe argumenten meer gehoord.

De volledige loopbaan na 45 jaar blijft onaangetast. Deze hervorming zorgt er wel voor dat wie op 65-jarige leeftijd nog geen volledige loopbaan heeft, de kans krijgt om twee jaar langer te werken.

De oppositie beweert dat we het werk van de jongeren afnemen. Ik heb hier een grafiek met de tewerkstellingsgraad van ouderen en jongeren in de verschillende OESO-landen. De tewerkstellingsgraad van beide groepen gaat niet in tegengestelde, maar in dezelfde richting, omdat iedereen die beroepsactief is, ook economische activiteit creëert.

Wanneer we niets zouden doen aan het

pour manifester notre refus de voir les femmes pressées encore davantage comme des citrons. Le projet de réforme des pensions leur est extrêmement défavorable. Les femmes ont en général une carrière professionnelle plus courte, sont confinées dans des emplois à temps partiel et doivent de surcroît s'occuper des enfants. Faire l'amalgame entre cette action symbolique et le débat qui précède est particulièrement mesquin.

02.21 Peter De Roover (N-VA): L'allusion au citron est drôle, certes, mais l'argument me semble peu pertinent dans le cadre de ce débat.

Il se peut que certains membres de l'opposition se montrent moins démagogues, mais j'observe néanmoins une nette tendance à donner l'impression que tout le monde devra travailler jusqu'à ses 67 ans pour avoir droit à une modeste pension, que ce gouvernement diminuera d'ailleurs encore. Or ce gouvernement veut justement offrir de nouvelles perspectives aux citoyens car, aujourd'hui, c'est toute la société qui est pressée comme un citron.

Voici quelques jours, même le premier ministre grec, M. Tsipras, a admis qu'ils auraient dû penser à porter l'âge de la pension à 67 ans et que le principe de la retraite anticipée n'est pas progressiste.

Si nous voulons que l'âge effectif de nos pensions avoisine celui des pays limitrophes, une partie de la population devra effectivement continuer à travailler après 65 ans. Cette mesure existe dans presque tous les pays.

Nous avons déjà mené un vaste débat sociétal à ce sujet. Nous l'avons même approfondi au point de l'épuiser, car je n'ai plus entendu de nouveaux arguments.

La carrière complète après 45 ans reste inchangée. Cette réforme permet en revanche aux personnes qui n'ont pas encore effectué une carrière complète à 65 ans de travailler deux années supplémentaires.

L'opposition affirme que nous privons les jeunes de leurs emplois. J'ai sous les yeux un graphique qui reprend le taux d'emploi des jeunes et des seniors dans les différents pays de l'OCDE. Loin d'être opposées, les deux courbes vont dans la même direction, car toute personne active crée une activité économique.

Si nous ne faisons rien pour réduire la facture des

kostenplaatje van de pensioenen, dan gaat die factuur naar de jongere generaties. Wanneer wij de actieve bevolking kunnen verbreden, dan worden de lasten onder meer personen verdeeld.

Jongeren gaan er tegenwoordig vanuit dat zij niet meer op een pensioen moeten rekenen. Het vertrouwen in deze kathedraal van de sociale zekerheid is volledig weggesmolten. Deze regering zal die negatieve, gelaten sfeer kunnen ombuigen en zal duidelijk kunnen maken dat een kleine inspanning van iedereen de pensioenen in de toekomst kan garanderen.

De oppositie verwijt ons ook dat er geen begeleidende maatregelen zouden zijn. De pensioenleeftijd wordt verhoogd naar 66 jaar in 2025 en naar 67 in 2030. We hebben dus nog tien jaar de tijd om die begeleidende maatregelen uit te werken, ook al hebben we de ambitie om dat nog in deze regeerperiode te doen. Dit is inderdaad een onderdeel van een veel groter project. We willen de hervorming stapsgewijs invoeren.

02.22 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd gaat pas over tien jaar in, maar die van de vervroegde pensioenleeftijd al in 2017. Er is dus inderdaad nog – een beetje – tijd. Waarom heeft de regering dan niet gewacht op de adviezen van het Nationale Pensioencomité over de zware beroepen en werkbaar werk? Als die adviezen er zijn, dan zullen zij in een nieuw wetsontwerp moeten worden vertaald.

02.23 Peter De Roover (N-VA): Dat is de omgekeerde logica. Wij willen eerst over de algemene regel nadenken en daarna pas de uitzonderingen bekijken.

Nu wordt ons bijna verweten dat we het thema van de zware beroepen aan de sociale partners voorleggen. Mevrouw Temmerman wil blijkbaar dat elke deelnemer in het sociaal overleg een vetorecht krijgt.

02.24 Karin Temmerman (sp.a): Wij vinden dat er eerst een breed overleg moet plaatsvinden alvorens te beslissen en niet het omgekeerde. Dat is helemaal niet hetzelfde als een vetorecht. De zware beroepen is het enige punt dat wordt besproken in het sociaal overleg. Overigens zijn die zware beroepen geen 'uitzondering', maar een onderdeel van het bestaan van een groot aantal mensen, die nu in onzekerheid leven.

Zoals daarnet gezegd is, was er tijd genoeg. Maar

pensions, cette facture sera présentée aux générations suivantes. Élargir le socle de la population active reviendra à diviser les charges entre un plus grand nombre de personnes.

Les jeunes d'aujourd'hui partent du principe qu'ils ne devront pas compter sur une pension. Leur confiance en l'édifice de la sécurité sociale est totalement ébranlée. Ce gouvernement parviendra à inverser cette tendance au négativisme et à la résignation. Il prouvera que si chacun consent un petit effort, il sera possible de garantir l'avenir de toutes les pensions.

L'opposition nous reproche également l'absence de mesures d'accompagnement. L'âge de la pension sera relevé à 66 ans en 2025 et à 67 ans en 2030. Il nous reste donc encore dix ans pour élaborer ces mesures, même si notre ambition est d'y parvenir durant cette législature. Il ne s'agit en effet que d'un élément d'une réforme bien plus vaste que nous entendons mettre en œuvre graduellement.

02.22 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Le relèvement de l'âge légal de la pension ne prendra cours que dans dix ans, mais le relèvement de l'âge légal de la pension de retraite anticipée prendra cours dès 2017. Nous avons donc encore – un peu – le temps. Pourquoi le gouvernement n'a-t-il dès lors pas attendu les avis du Comité national des pensions sur les métiers lourds et sur l'emploi de qualité? Lorsqu'ils auront été formulés, ces avis devront être coulés dans un nouveau projet de loi.

02.23 Peter De Roover (N-VA): Vous marchez sur la tête. Nous voulons d'abord réfléchir à la règle générale et n'envisager les exceptions qu'ensuite.

Il nous est presque reproché de soumettre la question des métiers lourds aux partenaires sociaux. Mme Temmerman souhaite apparemment que chaque participant à la concertation sociale soit investi d'un droit de veto.

02.24 Karin Temmerman (sp.a): Nous estimons qu'il convient d'organiser une large concertation avant et non après la prise de décision. Ce procédé ne s'apparente aucunement à un droit de veto. Les métiers pénibles constitueront le seul point abordé dans le cadre de la concertation sociale. Par ailleurs, ces métiers ne sont pas une "exception" étant donné qu'ils font partie intégrante de l'existence d'un grand nombre de citoyens, qui vivent à présent dans la plus grande incertitude.

Il a été rappelé à l'instant que nous aurions eu

waarom wilde de regering deze discussie dan niet voeren? Integendeel, ze wil deze wet er net doordrammen en gaat de dialoog met de sociale partners constant uit de weg!

02.25 Peter De Roover (N-VA): Die ene zin vat de filosofie van alle socialistische pensioenministers van de voorbije 25 jaar mooi samen: er is nog tijd genoeg! Wij vatten de stier echter bij de hoorns. De honden blaffen, de karavaan trekt verder.

02.26 Karin Temmerman (sp.a): Maar de heer De Roover zegt zelf dat er nog tijd genoeg is. Hij heeft het over 2030. Dan is er toch tijd genoeg om het sociaal overleg te organiseren? Stop met er een karikatuur van te maken!

02.27 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Mocht het alleen maar de oppositie zijn die blaft, maar er zijn helaas heel veel honden die blaffen! We betwisten niet dat er moet worden hervormd, maar wel dat de wettelijke pensioenleeftijd wordt verhoogd en dat er niet resoluut wordt gekozen voor loopbaanjaren. Bovendien, en nog belangrijker, is dat er een pakket maatregelen ontbreekt om ervoor te zorgen dat de honden zich geen zorgen hoeven te maken, namelijk het pakket werkbaar werk.

Ons pleidooi is dus: hervormen, maar met empathie voor de mensen en dus met concrete maatregelen rond werkbaar werk. Nu is dit een onevenwichtig en onrechtvaardig wetsontwerp.

02.28 Peter De Roover (N-VA): Ik herhaal: deze hervorming gebeurt stapsgewijs. De ankerpunten dienen om de hervorming tot volle bloei te laten komen.

In deze discussie voel ik onderhuids dat werk eenzijdig wordt bekeken als straf, terwijl het overduidelijk is dat werk heel belangrijk is voor onder meer sociaal contact en zelfrealisatie.

Werkbaar werk is een belangrijk onderdeel. Ik roep ook de werkgevers op om hun verantwoordelijkheid te nemen. Het is onaanvaardbaar dat iemand met de leeftijd van bijvoorbeeld 48 jaar geen job vindt omdat hij te oud is. Deze hervorming zal zorgen voor een mentaliteitswijziging, zodat werkgevers

suffisamment de temps pour mener une discussion à ce sujet. Pourquoi le gouvernement n'a-t-il pas daigné organiser ce débat? Au contraire, il désire précisément faire passer cette loi au forceps et évite constamment le dialogue avec les partenaires sociaux.

02.25 Peter De Roover (N-VA): Cette phrase synthétise la philosophie de l'ensemble des ministres socialistes des pensions de ces 25 dernières années: "nous avons encore suffisamment de temps"! Nous préférons quant à nous prendre le taureau par les cornes. Les chiens aboient, la caravane passe.

02.26 Karin Temmerman (sp.a): Mais M. De Roover dit lui-même qu'il n'y a pas le feu au lac puisqu'il parle de 2030. N'avons-nous pas tout le temps, dès lors, d'organiser la concertation sociale? Cessez de caricaturer notre modèle de concertation!

02.27 Kristof Calvo (Ecolo-Groen): Si seulement l'opposition était la seule à aboyer mais hélas, c'est toute une meute qui aboie! Nous ne contestons pas la nécessité de réformer mais nous nous insurgons contre le relèvement de l'âge légal de la pension et contre la décision du gouvernement de ne pas opter résolument pour le concept d'années de carrière. De plus, et c'est encore plus important, un paquet de mesures fait défaut pour veiller à ce que les chiens n'aient aucun souci à se faire. Je veux parler du paquet "travail de qualité".

Notre plaidoyer est donc: réformer oui mais à condition que ces réformes soient empreintes d'une empathie pour les gens et comportent donc des mesures concrètes en matière de travail de qualité. Pour l'heure, il s'agit d'un projet de loi déséquilibré et injuste.

02.28 Peter De Roover (N-VA): Je le répète: cette réforme sera graduelle. Les points d'ancrage serviront à amener cette réforme jusqu'à sa pleine maturité.

J'ai le sentiment dans cette discussion que le travail est de façon simpliste assimilé à une punition, alors qu'il est évident que le travail est essentiel notamment pour notre vie sociale et notre épanouissement personnel.

La notion de travail de qualité est un élément essentiel de ce processus et j'invite les employeurs à prendre leurs responsabilités. Il est en effet inadmissible qu'un travailleur de 48 ans par exemple ne trouve pas de travail sous prétexte qu'il est trop âgé. Cette réforme va contribuer à un

zullen inzien dat iemand van 48 jaar niet langer op de drempel van het brugpensioen staat.

02.29 **Monica De Coninck** (sp.a): Arbeid is belangrijk. Dat is al jaren een van onze grondprincipes. Het discours van de heer De Roover is dus niet vernieuwend. Ik ben wel blij dat hij eindelijk tot het inzicht is gekomen dat werkgevers inspanningen moeten leveren om oudere mensen – voor hen blijkbaar vanaf 40 jaar – kansen te geven. Ik hoop dat de regering hem consequent en daadkrachtig zal volgen.

02.30 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen): De heer De Roover houdt echt niet op met zijn karikaturen. Nu zou de oppositie iets tegen werken en werkenden hebben. Wat begrijpt hij niet in mijn eerste zin "langer werken is een deel van de oplossing"? Wij willen oplossingen!

Ik kreeg een mail van iemand die 54 jaar is en op zijn veertiende is beginnen werken. Door deze pensioenhervorming zal hij 46 jaar moeten werken! De heer De Roover sluit hiervoor blijkbaar de ogen en schuift dergelijke gevallen door naar het Nationaal Pensioencomité.

02.31 **Sonja Becq** (CD&V): Wie op zijn veertiende begonnen is had in 2013 aan 38 jaar voldoende, in 2016 is 40 jaar werk voldoende en men moet 62 jaar zijn.

02.32 **Peter De Roover** (N-VA): Ik raad de heer De Vriendt aan dergelijke mails naar ons door te spelen, dan kunnen de mensen een ernstig antwoord krijgen. Mijn eventuele karikaturen verdwijnen in het niets tegenover die van hem.

02.33 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen): De man waarover ik het heb wordt 60 in 2021 en volgens de nieuwe regels kan hij pas dan op vervroegd pensioen. Dat is een feit.

02.34 **Peter De Roover** (N-VA): Met het eerste deel van het betoog van mevrouw De Coninck ben ik het eens, maar werkgevers opleggen om mensen in dienst te nemen, werkt niet. Ik wou graag dat de maakbaarheidsformules waarin ze gelooft, zouden werken, maar dat doen ze niet.

02.35 **Monica De Coninck** (sp.a): De regering geeft geld aan de werkgevers zonder dat ze zich er

changement de mentalité et les employeurs comprendront finalement qu'un travailleur de 48 ans n'est plus au seuil de la prépension.

02.29 **Monica De Coninck** (sp.a): Le travail est important. C'est là, depuis de nombreuses années déjà, l'un de nos principes de base. M. De Roover n'a donc rien inventé. Mais je suis ravie qu'il ait enfin compris que les employeurs doivent fournir des efforts pour donner une chance aux travailleurs âgés (c'est-à-dire, selon eux, tous les travailleurs de plus de 40 ans). J'espère que le gouvernement suivra M. De Roover de manière conséquente et énergique.

02.30 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen): M. De Roover enfile les caricatures comme des perles. L'opposition serait à présent contre le travail et les travailleurs. Qu'est-ce qui lui a échappé dans ma première intervention: "l'allongement des carrières constitue une partie de la solution"? Nous voulons des solutions!

J'ai reçu un courriel d'un travailleur de 54 ans qui a débuté dans la vie active à 14 ans. La réforme des pensions proposée va l'obliger à travailler 46 ans! M. De Roover refuse manifestement de voir cette réalité et renvoie les cas de ce genre au Comité national des pensions.

02.31 **Sonja Becq** (CD&V): Les personnes qui ont commencé à travailler à l'âge de 14 ans ne devaient avoir que 38 années de carrière en 2013. En 2016, les mêmes personnes devront avoir une carrière de 40 ans et être âgées de 62 ans.

02.32 **Peter De Roover** (N-VA): Je suggère à M. De Vriendt de nous transmettre ces courriels pour que nous puissions y répondre avec tout le sérieux requis. Mes éventuelles caricatures sont éclipsées par les vôtres.

02.33 **Wouter De Vriendt** (Ecolo-Groen): L'homme dont je parle aura 60 ans en 2021 et selon les nouvelles règles, il ne pourra prendre sa pension anticipée que cette année-là. Ça c'est la réalité.

02.34 **Peter De Roover** (N-VA): Je puis souscrire à la première partie de l'argumentation de Mme De Coninck, mais l'idée d'imposer le recrutement de personnel aux employeurs ne fonctionne pas dans la pratique. J'aimerais que les formules magiques auxquelles croit Mme De Coninck fonctionnent, mais il n'en est rien.

02.35 **Monica De Coninck** (sp.a): Le gouvernement donne de l'argent aux patrons sans

ook maar enigszins moeten toe verbinden dat voor jobs te gebruiken.

02.36 Raoul Hedebouw (PTB-GO!): Vindt de heer De Roover het logisch om het Belgische werkvolk te vragen tot 67 te werken terwijl de meerderheid van de parlementsleden op 55 jaar met pensioen mag? De heer De Roover heeft in de pers gezegd dat dat niet waar is, maar het klopt wel voor iedereen die voor 1 juni 2014 de eed heeft afgelegd.

02.37 Peter De Roover (N-VA): De diensten van de Kamer spreken dat tegen. De heer Hedebouw zou overtuigender overkomen als zijn informatie zou kloppen. Ik vind de pensioenregeling van de Kamer nog steeds royaal, maar wie hier nu zit, zal toch tot 62 jaar moeten wachten.

02.38 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Mevrouw Becq en de heer De Roover kennen hun eigen pensioenregeling niet. De man over wie ik het al eerder heb gehad, zal wel degelijk 46 jaar moeten werken in een zwaar beroep. Ik kan dit vlotjes aflezen in de tabel van de regering, toegelicht in de memorie van toelichting.

02.39 Karin Temmerman (sp.a): Wij hebben een amendement ingediend om iets aan die ruime pensioenen van de parlementsleden te doen.

02.40 Peter De Roover (N-VA): Dat past niet in de voorliggende wetgeving.

02.41 Karin Temmerman (sp.a): Daar ben ik het niet mee eens. Wij vinden dat als we zaken wijzigen voor de werknemers in dit land, we ze ook moeten wijzigen voor de parlementsleden. Als ons amendement wordt goedgekeurd, kunnen we dat debat eens aangaan.

02.42 Raoul Hedebouw (PTB-GO!): Ik heb het pensioenreglement van de Kamer hier voor me. Ik wil graag een antwoord van de voorzitter over dit politiek belangrijke punt. *(De heer Hedebouw citeert uit het Reglement)*

Het klopt dus dat bijna iedereen die hier zit op 55 jaar op pensioen kan. Wie één parlementair mandaat achter de rug heeft, krijgt een pensioen van 1.569 euro per maand. Wie twee mandaten heeft vervuld, zal 3.138 euro pensioen ontvangen. Leden met drie mandaten krijgen 4.707 euro en leden met vijf mandaten 5.379 euro. Het klopt dus niet dat de overheid iedereen wil laten inleveren.

exiger le moindre engagement de leur part en termes de création d'emplois.

02.36 Raoul Hedebouw (PTB-GO!): M. De Roover trouve-t-il logique de demander aux classes laborieuses de travailler jusqu'à 67 ans alors que la majorité des parlementaires peut partir à la retraite à 55 ans? Même si M. De Roover a démenti cette affirmation dans la presse, les parlementaires qui ont prêté serment avant le 1er juin 2014 bénéficient bien de ce système.

02.37 Peter De Roover (N-VA): Les services de la Chambre démentent cette affirmation. M. Hedebouw paraît plus convaincant s'il présentait des informations exactes. Je trouve que le régime des pensions de la Chambre reste malgré tout généreux mais toutes les personnes présentes dans cet hémicycle devront quand même patienter jusqu'à 62 ans.

02.38 Wouter De Vriendt (Ecolo-Groen): Mme Becq et M. De Roover ne connaissent pas leur propre régime de pension. La personne à laquelle j'ai fait allusion tout à l'heure devra, quant à elle, exercer pendant 46 ans un métier pénible. C'est ce qui ressort clairement du tableau, élaboré par le gouvernement, qui figure dans l'exposé des motifs.

02.39 Karin Temmerman (sp.a): Nous avons présenté un amendement tendant à modifier la généreuse pension des parlementaires.

02.40 Peter De Roover (N-VA): Il ne cadre pas avec la législation à l'examen.

02.41 Karin Temmerman (sp.a): Je ne suis pas d'accord. Selon nous, si l'on modifie la législation pour les travailleurs dans ce pays, il faut également la modifier pour les parlementaires. Si notre amendement est adopté, nous pourrions ouvrir ce débat.

02.42 Raoul Hedebouw (PTB-GO!): J'ai le règlement de pension de la Chambre sous les yeux. Je voudrais que le président réponde sur ce point politique important. *(M. Hedebouw cite un extrait du Règlement)*

Il est donc exact que presque toutes les personnes présentes dans cet hémicycle pourront prendre leur retraite à 55 ans. Un seul mandat parlementaire donne droit à une pension de 1 569 euros par mois. Deux mandats donnent droit à 3 138 euros. Les membres ayant accumulé trois mandats reçoivent 4 707 euros, contre 5 379 euros pour cinq mandats. Il est donc faux de dire que l'État veut faire

participer tout le monde aux efforts d'économie.

02.43 Peter De Roover (N-VA): Dit is een technische kwestie en volgens mij zijn de gegevens van de heer Hedebouw verouderd. Technici kunnen daar uitsluitel over geven.

02.43 Peter De Roover (N-VA): C'est une question technique et à mon avis, les données de M. Hedebouw ne sont pas actualisées. Les techniciens pourront dire ce qu'il en est précisément.

De vergadering wordt gesloten om 12.40 uur. Volgende vergadering donderdag 23 juli 2015 om 14.15 uur.

La séance est levée à 12 h 40. Prochaine séance plénière ce jeudi 23 juillet 2015 à 14 h 15.